
Z prac prezydium NRA

Palestra 22/8(248), 66-68

1978

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez **Muzeum Historii Polski** w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

wiążąc Prezydium NRA do kontynuowania prac w tym zakresie i przedstawienia kolejnego sprawozdania na następnym posiedzeniu plenarnym.

Informacje z przebiegu Zgromadzeń Delegatów Naczelna Rada Adwokacka też przyjęła do wiadomości i wykorzystania pod względem techniczno-organizacyjnym w akcjach sprawozdawczo-wyborczych w następnych latach.

W ostatnim punkcie porządku dziennego dziękani składali bieżące informacje z życia swych izb.

Wobec wyczerpania porządku dziennego prezes Naczelnej Rady Adwokackiej adw. dr Zdzisław Czeszejko-Sochacki, dziękując zebranych za udział w obradach, zamknął posiedzenie.

Opracował adw. Kazimierz Kaeppele

B.

Z prac prezydium NRA

Informacja o działalności Komisji d/s kontrydktoryjności w postępowaniu przygotowawczym

Prezydium NRA na posiedzeniu w dniu 18 maja 1978 r. rozpatrzyło i przyjęło do wiadomości złożoną przez sekretarza NRA adw. Edmunda Mazura informację o działalności mieszanej Komisji Prokuratorsko-Adwokackiej. Informacja ta została przedstawiona w następującym brzmieniu:

W dniu 16 maja 1978 r. odbyło się w siedzibie NRA posiedzenie robocze Komisji d/s kontrydktoryjności postępowania przygotowawczego. Ze strony Prokuratury Generalnej nastąpiła zmiana w składzie osobowym zespołu, obecnie bowiem zespół ten składa się z dyr. dep. Andersa, dyr. dep. Prackiego i prokuratora Rafałowskiego, radcy Prokuratora Generalnego, i w tym składzie wzięli oni udział w posiedzeniu. Ze strony NRA byli obecni: rzecznik dyscyplinarny NRA adw. Gluza i sekretarz NRA adw. Mazur, który przewodniczył obradom.

Po powitaniu i wyrażeniu zadowolenia z faktu podjęcia posiedzeń roboczych, przystąpiono do omawiania wyników ankiety NRA z dnia 18.VIII.1977 r., przyjętej przez Prezydium NRA dnia 27.X.1977 r. i przesłanej w dniu 14.XI.1977 r. do Prokuratury Generalnej.

Przedstawiciele NRA naświetlili cele i zadania ankiety oraz opracowaną jej analizę podkreślając, że jej motywem przewodnim było dobro wymiaru sprawiedliwości i ustalenie stanu faktycznego w praktyce, tak aby na jego tle można było opracować dalsze kierunki działania i podjąć praktyczne konkretne kroki usprawniające. Uczestnicy Komisji wskazali w dyskusji, że ankieta nie jest doskonała, a wnioski na jej tle wysnute nie zawsze odpowiadają posiadanym materiałom. Przedstawiciele Prokuratury Generalnej stwierdzili, że byłoby lepiej, aby projekt ankiety był uzgodniony przedtem z Prokuraturą Generalną lub też aby był opracowany i przeprowadzony wspólnie. Byłby to wtedy materiał pełniejszy i bardziej obiektywny.

Przedstawiciele Prokuratury Generalnej podnieśli w szczególności, że po otrzymaniu materiałów ankiety przeprowadzili badanie w 5 prokuraturach wojewódzkich (m.in. w Łodzi) za miesiące X i XI.1977 r. i uzyskali zupełnie inne wyniki. Dalej podkreślili, że zachodzą również wypadki, iż adwokaci — mimo zachęty — nie zawsze chcą brać udział w postępowaniu przygotowawczym, co jest szczególnie rażące przy występowaniu adwokata w charakterze pełnomocnika pokrzywdzonego. Wielokrotnie podkreślano, że Prokuratura Generalna usilnie zwalcza wszelkie przejawy nieprzestrzegania przepisów o postępowaniu przygotowawczym ze strony prokuratorów. Z naciskiem przypominano, że Prokurator Generalny PRL doc. dr hab. Czubiński, przy każdej okazji na naradach z prokuratorami, na odprawach itp., zawsze stał na stanowisku, aby słuszne i uzasadnione uprawnienia obrońców i pełnomocników były przestrzegane i respektowane w postępowaniu przygotowawczym.

Następnie przedstawiciele NRA zreferowali problem kontradiktoryjności w postępowaniu przygotowawczym, ilustrowany przykładami i poglądami środowiska. W szczególności podkreślano, że problematyka ta jest nadal żywa i znajduje odbicie w dyskusji na zgromadzeniach delegatów oraz na spotkaniach środowiskowych. W szczególności wskazano na to, że najwięcej dyskusji toczy się nie wokół rozwiązań legislacyjnych, ale wokół praktyki. W chwili obecnej chodzi więc o to, aby przede wszystkim wdrożyć — w praktyczne stosowanie — istniejące przepisy i zwalczać wszelkie w tym względzie uprzedzenia, a także wpływać na wyrobienie powszechnego przekonania o konieczności postępowania kontradiktoryjnego jako celowego i perspektywicznego kierunku w postępowaniu przygotowawczym. Jak wynika chociażby z analizy NRA oraz ze spostrzeżeń uczestników spotkania, obserwuje się już pewien postęp, ale nie jest on jeszcze zadowolający. Są już ośrodki i rejony, w których prawie każdy wniosek obrońcy jest uwzględniany (Przasnysz, Legnica, Zielona Góra). Przedstawiciele NRA podali, że należy — po przemyśleniu — opracować konkretne środki zaradcze w takich instytucjach prawnych, jak: obowiązek lojalności i informacji (art. 63 w zw. z art. 10 § 2 k.p.k.), widzenia i korespondencja (art. 64), przeglądanie akt i robienie z nich odpisów, notatek itp. (art. 143 § 3), doręczanie obrońcy orzeczeń, zarządzeń i zawiadomień (art. 126), zgłaszanie wniosku o uzasadnienie postanowienia o przedstawieniu zarzutów oraz o zmianie tego postanowienia (art. 269 § 3 i 270), tymczasowy areszt (art. 212, 376 § 2), udział w czynnościach niepowtarzalnych (art. 272), wnioski o dokonanie czynności (art. 271) lub dopuszczenie do innych czynności (art. 273), postanowienia o dopuszczeniu biegłych, ich opinie i przesłuchania (art. 274), zaznajamianie się z aktami postępowania, zgłaszanie wniosków o uzupełnienie postępowania i udział przy ich przeprowadzaniu (art. 277 § 1, § 2, § 3), zawiadomienie o przesłaniu akt do sądu (art. 297 § 2), sposób i terminy postępowania w świetle art. 157 § 2 k.p.k., środki odwoławcze w postępowaniu przygotowawczym (art. 268).

Ponadto wymaga również rozważenia i podjęcia ewentualnie wspólnych działań w kwestiach takich, jak: miejsce prokuratora przy stole sędziowskim, udział obrońcy w postępowaniu wykonawczym (art. 21 k.k.w. i inne) oraz przy rozstrzygnięciu wszelkich wniosków w obecności prokuratora, zmiana orzecznictwa w kwestiach wpływu pogwałcenia przepisów o kontradiktoryjności postępowania przygotowawczego na orzeczenie sądu, wreszcie udział adwokatury przy tworzeniu prawa oraz wykładni jego stosowania. Poruszona problematyka wymaga ustalenia wyjaśnień oraz ścisłego przestrzegania stosowania tych instytucji, terminów składania wniosków i terminów ich załatwiania, formy wniosków tudzież zarządzeń i postanowień.

Przedstawiciele Prokuratury Generalnej oświadczyli, że wiele z tych spraw już

zostało załatwionych, wiele może być pozytywnie rozpatrzonych, niektóre zaś wymagają uprzednich zmian ustawodawczych lub też wystąpienia do innych organów. W szczególności podali, że w dziedzinie ochrony pokrzywdzonego wydano już dyrektywy, aby uwzględniać wnioski i prośby pełnomocników w jak najszerszym zakresie. Prokuratura Generalna już w 1975 roku zdecydowała, żeby dopuszczać i rozpatrywać zażalenia na odmowy wszczęcia postępowania przygotowawczego, na odmowy udostępniania akt, na odmowy zezwolenia na widzenie. Ponadto zarządono, aby wydawać na żądanie obrońcy odpis zarządzeń lub postanowień prokuratora. Reszta poruszonych zagadnień wymaga zastanowienia się i rozważenia w aspekcie organizacyjnym, ale już teraz można z góry przewidzieć, że wiele z nich będzie pozytywnie załatwionych, gdyż Prokuratura Generalna pragnie rozszerzyć kontradiktoryjność w postępowaniu przygotowawczym. Dla przykładu podano, że Prokuratura Generalna pozytywnie ocenia starania dotyczące uczestnictwa adwokatury przy uchwalaniu wytycznych SN.

Po dyskusji Komisja doszła do następujących wniosków:

- 1) naczelnym zadaniem postępowania przygotowawczego jest interes wymiaru sprawiedliwości, wykrycie prawdy materialnej i przygotowanie materiału do postępowania sądowego. Postępowanie to musi się toczyć zgodnie z przepisami procesowymi, które należy respektować i przestrzegać;
- 2) zarówno prokurator jak i obrońca (pełnomocnik) mają prawo i obowiązek działać zgodnie z przepisami k.p.k., wzajemnie darzyć się szacunkiem i być wobec siebie lojalni. Zasada legalności i lojalności nie wyklucza prawideł taktyki i strategii, do której każdy z nich ma prawo, i według własnego uznania oraz rozeznania może je stosować;
- 3) byłoby ze wszech miar wskazane, aby w przyszłości podjąć wspólne działania w celu obiektywnego sprawdzenia, jak zasada kontradiktoryjności jest stosowana w praktyce. W tym celu należy opracować jednolite założenia naukowe i metodologiczne prac badawczych;
- 4) zarówno prokuratura jak i adwokatura będą popularyzować sprawy kontradiktoryjności w postępowaniu przygotowawczym, w szkoleniu aplikantów oraz w doskonaleniu zawodowym adwokatów. Byłoby pożądane, aby następowała wymiana doświadczeń, wzajemne zapraszanie wykładowców, prelegentów, a nawet wspólne zajęcia czy odczyty;
- 5) sprawy jednostkowe zasygnalizowane z terenu będą rozstrzygane odrębnie zarówno przez Prokuraturę Generalną jak i przez NRA. W tym trybie zostanie w najbliższym czasie wyjaśniona interwencja adw. S. Koziary z Warszawy, jak i adw. A. Bentkowskiego z Rzeszowa.

Ponieważ poruszona problematyka jest obszerna i wymaga źródłowej analizy i badań, postanowiono, że NRA przedstawi ją Prokuraturze Generalnej w formie pisemnej w ciągu 14 dni. Odpowiedź zostanie udzielona pisemnie z podaniem stanowiska i rozwiązań organizacyjnych.

Prezydium Naczelnej Rady Adwokackiej zaakceptowało wnioski i postulaty z niej wypływające oraz upoważniło sekretarza NRA do opracowania odpowiedniego wystąpienia adresowanego do Prokuratury Generalnej PRL.